

ma yerini ortada kubbeli, yanlarda to-nozlu bir ılıklik bölümü takip ediyordu. Sıcaklık kısmı ise dört köşesinde halvet hücreleri olan dört eyvanlı tipteydi. Ev-velce satılmış olan hamam da 1986 yı-lında bir iş hanına dönüştürülmüş ve sa-dece büyük kubbeli soyunma yeri yeni binanın içinde muhafaza edilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Nedim Divanı (nşr. Abdülbâki Gölpinarlı), İstanbul 1972, s. 174; *Ayvansarayî, Hadikatü'l-cevâmî*, I, 52; a.mlf., *Camilerimiz Ansiklope-disi: Hadikatü'l-cevâmî* (haz. İhsan Erzi), İs-tanbul 1987, I, 85, nr. 66; İzzet Kumbaracılar, *İstanbul Sebilleri*, İstanbul 1938, s. 31, rs. 38; *Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Birinci Danışma Komisyonu Çalışmaları*, An-kara 1945, s. 22, md. 5; *Türkiye Tarihi Anıtları (Öntasarı)* (nşr. Eski Eserler ve Müzeler Ge-nel Müdürlüğü), İstanbul 1946; E. Hakkı Ayver-di, *XIX. Asırda İstanbul Haritası*, İstanbul 1958, pafta B₄ (sıbyan mektebi, hamam ile medrese-nin yerleri); *Eminönü Camileri* (nşr. Eminönü Müftülüğü), İstanbul 1987, s. 11-12; İ. Hakkı Konyalı, "İbrahim Paşa Mektebinin Bugünkü Acıklı Hâli", *Tan*, yıl 4, nr. 1105, İstanbul 28 Mayıs 1938, s. 5; *TOK Belleteri*, sy. 39 (1945), s. 6, sy. 40 (1945), s. 4; M. Münir Aktepe, "Nev-şehirli Damad İbrahim Paşa'ya Âid İki Vak-fiye", *TD*, XI/15 (1960), s. 150; a.mlf., "Damad İbrahim Paşa Evkafına Dair Vesikalar", a.e., XIII/17-18 (1963), s. 18-19 vd.; Mübahat S. Kü-tükoğlu, "1869'da Faal İstanbul Medreseleri", *TED*, VII-VIII (1977), s. 290, nr. 86; a.mlf., "Dâ-rü'l-Hilâfeti'l-'Aliyye Medresesi ve Kuru-luşu Arefesinde İstanbul Medreseleri", *İTED*, VII/1-2 (1978), s. 41-42, nr. 14; Semavi Eyice, "İstanbul'un Ortadan Kalkan Bazı Tarihi Eser-leri", *TED*, X-XI (1979-80), s. 212-221, rs. 17-29 (sıbyan mektebi ile sebîl için yapılan müca-delenin yazışmaları ve fotoğrafları ile mekte-bin planı); R. Ekrem Koçu, "Acımsuluk Ha-mamı", *İst.A*, I, 194; a.mlf., "Acımsuluk Mes-cidi", a.e., I, 195.

SEMAVİ EYİCE

DAMAD İBRÂHİM PAŞA KÜLLİYESİ

Nevşehirli
Damad İbrâhim Paşa tarafından
XVIII. yüzyılın ilk yarısında
Nevşehir'de yaptırılan külliye.

1139'da (1726-27) tamamlanmış olup Osmanlı tarihinde Lâle Devri (1718-1730) diye adlandırılan ve Batılılaşma dönemi-ne geçişte önemli bir yeri olan devrede Anadolu'da inşa edilmiş geniş bir külli-yedir.

Damad İbrâhim Paşa'nın doğum yeri olan Niğde sancağı kazalarından Ürgüp'e bağlı Muşkara köyünün adı, bu külliye-nin tamamlanmasından ve bânisinin ora-da yaptırdığı diğer imar faaliyetlerinden sonra Nevşehir olarak değiştirilmiştir. Külliye'nin arsası için köyün dışında bu-

Damad İbrâhim Paşa Külliyesi - Nevşehir

lunan Çifte Han'ın civarındaki harman yerleri sahiplerinden satın alınmıştır. İn-şaatta çalışacak ustalar, Hassa mimar-başı Mehmed Ağa ve bina emini İsmet Ağazâde Seyyid Mustafa Ağa ile birlik-te İstanbul'dan gönderilmiştir. İbrâhim Paşa mimarbaşıya, bina eminine ve Muşkara kadısına yazdığı bir hükümle, kül-liyenin inşaatı için Muşkara'ya giderken Gebze'de Çoban Mustafa Paşa Külliye-si'ni inceledikten sonra yola devam et-melerini emretmiş ve onlardan inşaatı İstanbul'daki külliye yapıları kadar özen göstermelerini istemiştir. Bina emini Sey-yid Mustafa'nın inşaat başladıktan bir müddet sonra ölümü üzerine yerine ta-yin edilen Osman Ağa da ölünce bu gö-reve Mustafa Ağa getirilmiştir. İnşaat sürerken İbrâhim Paşa İstanbul'daki ya-lılarını yapan Serkis Kalfa'yı kontrol için Muşkara'ya göndermiştir.

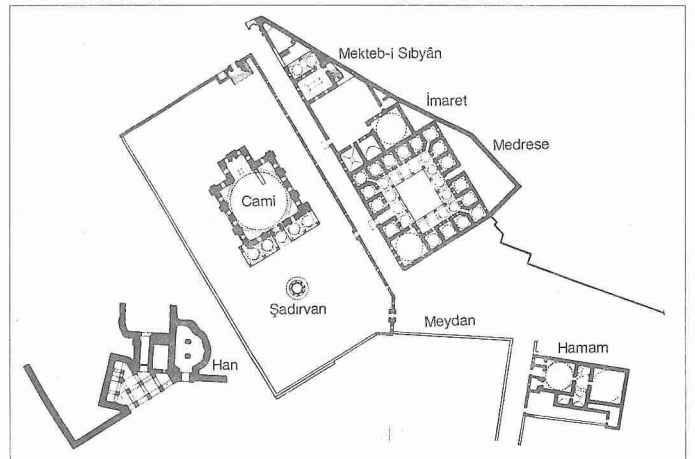
İbrâhim Paşa inşaat faaliyetlerinin ya-nı sıra Muşkara'nın gelişmesi için çeşitli idarî değişiklikler de yapmış. Ürgüp'te kurulan pazarı buraya taşımış ve Nev-şehir'i kaza merkezi haline getirmiştir. Ayrıca halkın bütün vergilerinin kendi

vakfından ödenmesini sağlayıp Nevşe-hir'de yaşamayı cazip hale getirdiği gi-bi nüfusunu arttırmak için civarda ya-sayan aşiretleri ve Kayseri'ye sonradan yerleşen zenginleri Nevşehir'e iskân et-miştir.

Külliye cami, medrese, sıbyan mekte-bi, imaret, kervansaray, hamam ve iki çeşmeden oluşmaktadır. Eğimli bir ara-ziye yerleştirilen külliye'de cami, medre-se, sıbyan mektebi ve imaret, batı ve do-ğu yönlerinde istinat duvarlarıyla sınır-landırılmış bir alan üzerinde inşa edil-miştir. Ortasından Câmi-i Cedîd cadde-si geçen bu alanın doğusunda cami, ba-tısında sıbyan mektebi, medrese ve ima-ret, biri cami avlusunun güney duvarının dışında, diğeri sıbyan mektebi avlusunun köşesindeki istinat duvarının üzerinde olmak üzere iki çeşme bulunur. Hamam bu sahanın kuzeyindeki eğimli arazi üze-rindedir. Cami avlusunun altında yer alan kervansaraya'nın girişi ise Câmi-i Cedîd cad-desi tarafında bir istinat duvarı ile çev-relenmiştir.

Külliye yapılarının hepsinde ve çeşme-lerin birinde yapım tarihini veren en azın-dan birer kitâbe vardır. Kitâbelerin ol-dukça uzun olan metinleri Nedîm ve Sey-yid Vehbî gibi dönemin önemli şairleri tarafından yazılmış, kitâbe taşları da İs-tanbul'da hazırlanarak Nevşehir'e gön-derilmiştir (metinleri için bk. Aktuğ, s. 83-108).

Cami. Kare planlı harem ve mihrap önü bir niş şeklinde güney duvarından çıkıntı yapan bir şemaya sahiptir. Yöre-de çıkarılan kalker taşlarından kesme taş örgülü beden duvarlarında, içte kub-beden gelen yüklerin alındığı kısımlar-da sütun görünümü verilmiş altı adet geniş yivli, yarım daire kesitli gömme ayak bulunmaktadır. Dışta da doğu ve batı duvarlarında aynı noktalarda ve ha-

Nevşehir'de
Damad
İbrâhim Paşa
Külliyesi'nin
planı
(A. Kurani,
VD, IX, resim 18)

DAMAD İBRÂHİM PAŞA KÜLLİYESİ

Damad İbrâhîm Paşa Camii - Nevşehir

remin güneydoğu ve kuzeybatı köşelerinde iki yönde birer dikdörtgen kesitli ayak vardır.

Sekiz destekle taşınan kubbeye geçiş tromplar ve aralarındaki pandantiflerle sağlanmıştır. Tromp baş kemerleri ve yan duvarlar üzerindeki kemerler arasında yerleştirilen pandantiflerle kubbe eteğinin dairevî planı elde edilir. Yarım küre kesitli kubbenin içte tepe noktasında külliye'nin diğer yapılarındaki kubbelerde olduğu gibi kubbe yüzeyinden girinti yapan sekizgen bir göbek bulunur. Haremin kuzey kısmında, giriş kapısının iki yanında dört adet sekizgen kesitli mermer sütun üzerinde birer mahfil yer almıştır. Caminin içi, beden duvarlarında iki, örtüye geçiş bölgesi ve kubbe eteğinde birer sıra pencere ile aydınlatılmaktadır. Harem kısmının doğu ve batı cephelerinde dörder, kuzey ve güney cephelerinde ikişer, mihrap duvarında iki, diğerlerinde birer adet olan pencere dizisi ahşap kapaklı, düz lentoludur ve üzerinde silmeli taş söveler vardır. Ahşap kanatlı, basık kemerli giriş kapısı hem içte hem cephede sivri kemerli birer niş içine yerleştirilmiştir. Haremin kuzeydoğu köşesinde yer alan minarenin kare planlı kaidesi yapının kütlesinden dışarıya taşar. Son cemaat yerinden basık kemerli bir kapı ile çıkılan tek şerefeli minare kesme taş örgülü'dür. Onaltıgen planlı bir gövdeye sahip olan ve barok özellikler gösteren ampir üslûbunda tezyin edilmiş şerefesiyle minarenin XIX. yüzyılda tamir edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Halen ibadete açık ve bakımlı bir durumda olan caminin avludan üç basamakla çıkılan son cemaat yeri beş kubbelidir.

Şadırvan. Ön avluda, cami giriş kapısı ve mihrap eksenî üzerinde yer alır. Şadırvanın konik külâhla üstü kapatılmış

olan onikigen planlı mermer su haznesinde çeşmelerin bulunduğu yüzeyler köşelerde sütunlarla birbirinden ayrılmıştır. Sekiz adet sekizgen kesitli baklavalı başlıklı mermer sütun kâgir kubbe ve 2 m. genişliğindeki ahşap saçığı taşımaktadır. Halen bakımlı bir durumda olan şadırvan maksadına uygun olarak kullanılmaktadır.

Medrese. Bugün Damad İbrâhîm Paşa Halk Kütüphanesi adıyla kütüphane olarak kullanılan medrese camiiyle aynı alan üzerinde, caminin batısında Câmiicedîd caddesinin karşı tarafında bulunmaktadır. Medresenin arkasında topografik sebeplerle oluşan üçgen kısım, içinde helâların bulunduğu ikinci derecede bir avlu olarak değerlendirilmiştir. Kareye yakın dikdörtgen planlı medrese, revaklı bir avlu etrafına dizilmiş bir baş oda, on yedi medrese odası ve doğu-batı doğrultusunda medreseye giriş ve avluya geçiş eyvanlarından oluşan bir plan şemasına sahiptir. Baş odası medresenin kuzeydoğu köşesine yerleştirilen yapı, klasik medrese plan şemasından farklılık gösterir. Giriş kapısı güneyde, giriş revağına açılan baş oda batı cephesinde üç, doğu cephesinde revağı açılan bir adet ahşap kapaklı pencere ve bunların üzerinde kuzey ve doğu duvarlarında duvar eksenine yerleştirilmiş petek vitraylı birer tepe penceresiyle aydınlatılmaktadır. Duvarlarında ve kubbesinde Lâle Devri kalem işlerinden güzel örnekler bulunan baş odada ocak yoktur. Duvarlarda beş kitap nişi, güney duvarında nişle kapı arasında mermerden üst üste yerleştirilmiş dört adet kedi gözü ve alt sıra pencerelerle tepe pencereleri arasında odayı çepeçevre kuşatan bir ahşap sergen bulunur. Baş oda ve diğer odaların kapıları basık kemerlidir. Baş oda kapısının üzerinde mermer kitâbe taşı vardır.

Medresenin giriş kapısı, dikdörtgen bir çerçeve içinde kemer taşları geçmeli olarak örülmüştür. Üzeri kurşun kaplanmış geniş bir saçakla korunan kapıda, dikdörtgen çerçeve ile kemer arasında medresenin kitâbesi yer alır. Revak örtüsü, mermerden kare kaideler üzerine oturan mermer başlıklı sütunlarla taşınır. Medresenin iç avlu ve arka avlu döşemesi taş kaplamadır.

İmaret. Caminin batısında medrese ile sıbyan mektebi arasında Câmiicedîd caddesine paralel bir konumda yer alan imaret, avlunun kuzeyine yerleştirilmiş bir

mutfak ve iki oda ile, avlunun batısındaki tuvaletler ve avlunun güneyindeki sıbyan mektebinin altındaki kayaya oyulmuş depo mekânından meydana gelmiştir. Külliye'nin diğer yapıları gibi imaret de kesme taş örgü tekniğinde örülmüştür. Günümüzde de aşevi olarak kullanılmaktadır.

Sıbyan Mektebi. Yapı grubunun güneyinde bulunan sıbyan mektebi ve avlusu camî, medrese ve imaretin bulunduğu alandan daha yüksek bir kotta inşa edilmiştir. Üçgen bir arsa üzerinde yaptırılan sıbyan mektebi, imaretin avlu duvarına birleştirilerek batısında ve güneyinde üçgen avlular oluşturulmuştur. Mektep, dörtgen planlı bir derslane ve güneyinde iki üniteli revaktan oluşan bir plan şemasına sahiptir. Revağın sokak cephesinde bir pencere bulunmaktadır. Biri revağı, ikisi sokağı ve ikisi imaret avlusuna açılan beş penceresi olan dershanenin içinde bir ocakla bir dolap nişi mevcuttur. Halen Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı tarafından erzak deposu olarak kullanılmaktadır.

Hamam. Külliye'nin kuzeyinde, Câmiicedîd caddesiyle Belediye caddesini birleştiren yokuş üzerinde ve kervansarayın karşısında yer alır. Bugün de erkeklerle hizmet veren hamamın soğukluk kısmı, iki yanında basık beşik tonozla örtülü birer oda bulunan giriş eyvanı ve bunların açtığı kubbe örtülü kare bir mekândan oluşur. İçerisi, kubbenin tepesindeki sekizgen planlı aydınlatma feneriyle aydınlatılır. Ortasında sekizgen planlı fıskiye'li mermer bir havuz bulunan mekân, güneybatı ve kuzeydoğu duvarları boyunca taştan yapılmış bir sedir çevreler. İlliklik bölümü soğukluk kısmını "L" şeklinde kuzeybatı ve kuzeydoğu yönünden sarar. Dıştan sekizgen bir kasnakla desteklenmiş kubbe ile örtülü sıcaklık kısmında geçiş ögesi dilimli tromplar ve aralarındaki pandantiflerle sağlanmıştır. Külhan sıcaklığın kuzeydoğusuna yerleştirilmiştir.

Kervansaray. Girişi, külliye'nin diğer yapılarının bulunduğu kottan ayrı bugünkü Belediye caddesi üzerinde olan kervansaray camî avlusunun altında tasarlanmıştır. İki kısımdan oluşan kervansarayın büyük bölümü camî avlusunun oturduğu kayanın içine oyulmuştur. Birinci bölüm dokuz ayakla taşınan beşik tonozlarla örülmüştür. Giriş cephesindeki dört aksın içi boş bırakılarak giriş sağlanmıştır. İlk bölümden daha alçak

olan ikinci bölüm ise ortasında kayadan oyulmuş iki adet kolonumsu destek bırakılarak tamamen kaya içine oyulmuş bir mekândır. Halen dört açıklığından üçünün önü kısmen örülmüş olup bir açıklıkla ikinci kısmın girişine demir parmaklıklı bir kapı takılarak belediye deposu halinde kullanılmaktadır. Bugün kervansarayın önünde bulunan boş alanın bir bölümünde, muhtemelen İbrahim Paşa'nın inşaat sırasında yolladığı hükümlerden birinde yapılmasını istediği "İstanbul hanlarına benzer yirmi otuz odalı bir han" inşa edilmiş olmalıdır.

Külliyede tezyinata en çok camide ve medrese baş odasında rastlanmaktadır. Süsleme unsuru olarak kalem işi ve taş başta olmak üzere ahşap, vitray, alçı ve çok az sayıda çini kullanılmıştır. Motifler Lâle Devri'ne has natüralist üslûpta çiçek, kıvrık sap ve yaprak düzenlemelerinden oluşur. En yoğun bezeme türü olan kalem işine caminin harem ve son cemaat yeriyile şadırvan ve medrese baş odasında rastlanmaktadır. Caminin ve medrese baş odasının kapı ve pencere kapakları ile şadırvan örtüsü saçagında fazla dekoratif olmayan ahşap bezeme, caminin alt sıra pencereleri dışında bütün pencerelerinde ve baş odanın tepe pencerelerinde ise vitray kullanılmıştır.

Nevşehirli Damad İbrahim Paşa Külliyesi, genel hatlarıyla klasik Osmanlı mimarisinin bir devamı olarak görülmekle birlikte külliyenin camii barok mimari özellikleri hatırlatan bazı yenilikler sergilemektedir. Bu yeni yaklaşımlar, Osmanlı mimarisinde Batılılaşma yolundaki değişimlerin Lâle Devri'nde başladığını göstermektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmed Refik [Altınay], *Hicri Onikinci Asırda İstanbul Hayatı (1100-1200)*, İstanbul 1930, s. 64; a.mlf., "Damad İbrahim Paşa Zamanında Ürgüp ve Nevşehir", *TTEM*, sy. 3 (80) (1924), s. 156-185; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV, 156; Danişmend, *Kronoloji*, IV, 12; Köksal Anadol, *Nevşehir'de Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, İstanbul 1970; G. Goodwin, *A History of Ottoman Architecture*, London 1971, s. 371; İlknur Aktuğ, *Nevşehir Damat İbrahim Paşa Külliyesi*, Ankara 1992; M. Münir Aktepe, "Nevşehirli Damad İbrahim Paşa'ya Ait İki Vakfiye", *TD*, XI/15 (1960), s. 149-160; a.mlf., "Damad İbrahim Paşa Evkafına Dair Vesikalar", *a.e.*, XIII/17-18 (1963), s. 17-26; a.mlf., "Nevşehirli İbrahim Paşa", *İA*, IX, 239; Abdullah Kuran, "Orta Anadolu'da Klasik Osmanlı Mimarisini Çağının Sonlarında Yapılan İki Külliye", *VD*, IX (1971), s. 239-265.

İLKUNUR AKTUĞ KOLAY

DAMAD İBRÂHİM PAŞA KÜTÜPHANESİ

Damad İbrahim Paşa'nın
İstanbul Şehzadebaşı'nda
inşa ettirdiği külliyenin
dârülhadis kısmında kurduğu
kütüphane.

Tarihçi Râşid Mehmed Efendi, dârülhadis ve kütüphanenin 15 Receb 1132'de (23 Mayıs 1720) devrin ileri gelen devlet adamlarının, ulemânın ve meşâyihin katıldığı büyük bir merasimle açıldığını nakleder (*Tarih*, V, 207-209). Kütüphanenin ve dârülhadisin vakfiyesinin hazırlanması, muhtemelen İbrahim Paşa'nın Nevşehir'de yaptırmakta olduğu hayratının tamamlanmasını beklemesinden dolayı, dokuz yıl sonra Şevval 1141'de (Mayıs 1729) mümkün olabilmıştır. Vakfiyeden öğrenildiğine göre kütüphanede, biri bu kütüphaneye bağışlanan Kazasker Sümbül Ali Efendi'nin kitapları için olmak üzere beş hâfız-ı kütüb görevlendirilmiştir. Haftanın üç günü okuyucuya açık olan kütüphanede hâfız-ı kütübler nöbetleşe bulunmakta ve yaptıkları iş karşılığı günde 15'er akçe ücret almaktaydılar. Buradaki kitapları kataloglamakla görevli bir kâtib-i kütübün günlük ücreti ise 10 akçe idi. Kütüphanede ayrıca bir mücellit, bir bevâb, bir de ferrâş görev yapmaktaydı. Kitapların ödünç olarak kütüphane dışına verilmeyeceği de vakfiyede belirtilmiştir.

Devrin padişahı III. Ahmed gibi kitap meraklısı olan İbrahim Paşa, kütüphanesine koyacağı kitapları büyük bir dikkatle seçmiştir. Koleksiyonda tezhip, hat ve cilt bakımından sanat eseri sayılabilecek kitaplarla müellif hattı ve istinsah tarihleri oldukça eski eserler de bulunmaktadır. Kütüphanenin 1820 yılında yapılan sayım sonucu hazırlanan katalogunda mevcut kitapların iki gruba ayrılarak tasnif edildiği, birinci bölümde değerli kitaplara yer verildiği, ikinci bölümde ise "Tullâb Defterinin Kitaplarıdır" başlığı altında ders kitaplarının sıralandığı görülmektedir.

Damad İbrahim Paşa'nın dârülhadisindeki kütüphane 1914'te Sultan Selim'de tesis edilen kütüphaneye nakledilmiş, 1918 yılında ise bugün bulunduğu Süleymaniye Kütüphanesi'ne getirilmiştir. Kütüphane koleksiyonunda 1171 yazma ve 4 basma eser mevcuttur.

BİBLİYOGRAFYA :

Nevşehirli Damad İbrahim Paşa'nın Şehzadebaşı'ndaki Dârülhadis, Kütüphane, Sebîl ve Nevşehir'deki Medresesinin Şevval 1141/Nisan 1729 Tarihli Vakfiyesi, VGMA, nr. 38, s. 87-93; Nevşehirli İbrahim Paşa Evkafının Hazine Defteri, VGMA, nr. 64; Damad İbrahim Paşa Kütüphanesinin 1235/1820 Tarihli Katalogu, Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar, nr. 2269; Râşid, *Tarih*, V, 207-209; Halit Dener, *Süleymaniye Umumi Kütüphanesi*, İstanbul 1957, s. 40-41; Erünsal, *Türk Kütüphaneleri Tarihi II*, s. 68, 77, 80, 131, 144, 173, 179, 184, 187, 196, 205, 232, 238, 257, 273; Şinasi Tekin, "1729 Yılında Vakfedilmiş Bir İstanbul Medresesinin Öğretim ve İdare Kadrosu Hakkında", *TK*, VI/71 (1968), s. 836-839.

İSMAİL E. ERÜNSAL

DAMADZÂDE AHMED EFENDİ

(ö. 1154/1741)

Osmanlı şeyhülislâmı.

1076'da (1665-66) doğdu. Anadolu kazaskeri Çankırlı Mustafa Râşih Efendi'nin oğludur. Babası Şeyhülislâm Minkârîzâde Yahyâ Efendi'nin damadı olduğundan Damadzâde" lakabıyla tanınır. Babasından ve devrinin tanınmış âlimlerinden tahsilini tamamladı. Çeşitli medreselerde müderrislik yaptıktan sonra kadılık mesleğine geçti. Birçok şehirde kadı olarak bulundu. Selânik kadılığında mâzul iken 1700'de Bursa kadısı, 1706'da İstanbul kadısı, 1710'da on beş ay süreyle Anadolu kazaskeri, 1714'te Rumeli kazaskeri oldu. Ancak hem kendisini hem de Anadolu kazaskeri Hâmidzâde Abdullah Efendi'yi rakip olarak gören Şeyhülislâm Mirza Mustafa Efendi'nin teşvikiyle yazılan ve III. Ahmed'e sunulan imzasız manzum bir arzuhalin tesiriyle görevden alındı. Bu arzuhalin kaleme alınmasında Mirza Efendi'nin rolü olduğu anlaşıncı 1715'te o da azledildi. Damadzâde ancak 1718 yılında yeniden Rumeli kazaskeri olabildi. 1724'te üçüncü defa Rumeli kazaskerliğine getirildikten sonra 1725 yılında azledildi; kendisine Maraş, Menemen ve Bayındır kazaları arpalık olarak verildi. Kazaskerlikleri sırasında olduğu kadar uzun mâzuliyet dönemlerinde de önemli merasimlerde yer aldığı gibi Patrona İsyanı ve onu takip eden günlerde de çeşitli dinî, ilmî ve siyasî toplantılara katılarak nüfuzunu arttırdı. Nihayet I. Mahmud'un huzurunda yapılan meşveret meclisinde sert bir tavır takınan ve Sadrazam Osman Paşa ile birlikte padişahın İran siyasetine karşı çıkan Paşmakçızâ-